

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 183/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenskej republiky**, zastúpenej Ministerstvom financií Slovenskej republiky, za ktoré koná poverený zamestnanec [REDACTED], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 144/2020 z 26. októbra 2022 a postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 252/2015 o dovolaní sťažovateľky, ktorý jeho vydaniu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 144/2020 z 26. októbra 2022 a postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 252/2015 o dovolaní sťažovateľky **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 144/2020 z 26. októbra 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 9. februára 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 252/2015 o dovolaní sťažovateľky. Napadnuté uznesenie žiada zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada,

aby ústavný súd rozhodol o návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

2. Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobca sa žalobou na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) domáhal od sťažovateľky zaplatenia sumy 7 880,40 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. Okresný súd v označenej veci rozhodol rozsudkom č. k. 23 C 252/2015-111 z 2. novembra 2017 tak, že žalobu zamietol. Žalobca podal proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 6 Co 78/2019 z 26. februára 2020 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 202,88 eur s príslušenstvom, v ostatnej časti odvolaním napadnutý rozsudok potvrdil. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie. Okresný súd vyzval sťažovateľku, aby obratom od doručenia výzvy doručila súdu doklad preukazujúci, že poverený zamestnanec Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), konajúci za sťažovateľku, má zodpovedajúce vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa v zmysle § 429 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže k podaniu z 11. mája 2020 bol priložený len diplom preukazujúci vykonanie rigorózneho skúšky, a nie ukončenie právnického vzdelania druhého stupňa. Na uvedenú výzvu zareagovala sťažovateľka mailom z 29. mája 2020 adresovaným vyššej súdnej úradníčke podpísanej na predmetnej výzve a tiež tam uvedenej tajomníčke, v ktorom poverený zamestnanec konajúci za ministerstvo zaslal ako prílohu svojho mailu s predmetom „Zaslanie diplomu“ dokument v „PDF“ formáte „Diplom-Magister“. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že dôvodom odmietnutia dovolania sťažovateľky bol právny názor najvyššieho súdu, že sťažovateľka nepreukázala, že zamestnanec, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa podľa § 429 ods. 2 CSP, preto dovolanie z dôvodu nesplnenia podmienky – nepreukázania výnimky z povinného zastúpenia advokátom – odmietol podľa § 447 písm. e) CSP. Z dôvodu procesného odmietnutia dovolací súd vecnú správnosť napádaného rozhodnutia neposudzoval (body 14 až 16 odôvodnenia napadnutého uznesenia).

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že okresný súd „*nezaevidovaním a následným nezviazaním emailového podania sťažovateľky do súdneho spisu došlo k opomenutiu povinnosti*“, v dôsledku čoho najvyšší súd dospel k mylnému záveru, ktorý je jediným dôvodom odmietnutia jej dovolania.

4. Svoj návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia odôvodnila tým, že sťažovateľke hrozí ujma, ktorá spočíva vo vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 23 C 252/2015 z 19. decembra 2022 (o trovách konania, pozn.), keďže vykonateľnosťou predmetných uznesení hrozí ujma na štátnom rozpočte a zároveň odklad vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 183/2023-8 z 13. apríla 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu a návrhu na odklad vykonateľnosti uznesenia Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 23 C 252/2015 z 19. decembra 2022 a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyhovel.

6. Následne ústavný súd 27. apríla 2023 vyzval najvyšší súd a okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej ústavnej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. V rovnaký deň písomne upovedomil zúčastnenú osobu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „zúčastnená osoba“), o jej práve vyjadriť sa k prijatej ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

7. Vyjadrenie najvyššieho súdu č. k. KP 3/2023-213, Cpj 145/2023 bolo ústavnému súdu doručené 18. mája 2023. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedol, že nepovažoval za preukázané, že zamestnanec sťažovateľky ukončil vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, preukázanie vykonania rigorózneho skúšky v študijnom odbore právo nepovažoval za splnenie tejto podmienky. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľky a postup okresného súdu, ten nekomentoval, len uviedol, že pri skúmaní podmienok dovolacieho konania sa v spise nachádzal len doklad o vykonaní rigorózneho skúšky dotknutého zamestnanca sťažovateľky. Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľky ponechal na úvahe ústavného súdu. Zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

III.2. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Vyjadrenie okresného súdu sp. zn. 1 SprV 305/2023 zo 17. mája 2023 bolo ústavnému súdu doručené 25. mája 2023. K veci okresný súd v podstatnom uviedol, že v spise sa nenachádza mailová správa sťažovateľky z 29. mája 2020 vrátane prílohy, ktorou bol diplom, ktorý by preukazoval ukončenie vysokoškolského právnického vzdelania druhého stupňa. Rovnako sa v spise nenachádza potvrdenie o prečítaní mailovej správy asistentkou [REDAKOVANÉ] z 29. mája 2020, preto k tomuto vzniknutému nedostatku v postupe okresného súdu nevedel zaujať relevantné stanovisko, keďže predmetná mailová správa vrátane prílohy bola adresovaná bývalým zamestnankyniam okresného súdu, pričom tvrdenia sťažovateľky nie je možné dodatočne overiť (potvrdiť/vyvrátiť). Aby sa predišlo takýmto situáciám, je podľa okresného súdu potrebné, aby strany sporu doručovali akékoľvek písomnosti adresované súdu prostredníctvom podateľne súdu.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Zúčastnená osoba svoje právo vyjadriť sa k prijatej sťažnosti v lehote určenej ústavným súdom ani do prerokovania veci samej nevyužila.

III.4. Replika sťažovateľky:

10. Sťažovateľka sa k stanovisku najvyššieho súdu vyjadrila podaním doručeným 9. júna 2023. V podaní len stroho uviedla, že dotknutými súdmi nedošlo k popretiu, resp. k spochybneniu skutočností uvádzaných v podanej sťažnosti, preto ju aj naďalej považuje za dôvodnú a opodstatnenú. Zároveň oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a stanoviskami účastníkov konania, dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľky (odňatie prístupu k súdu), ústavný súd sťažovateľku vyzval na elektronické preposlanie pôvodného mailu adresovaného okresnému súdu, ktorého obsahom mali byť aj tvrdené prílohy.

13. Z takto získaného dôkazu, o ktorého autenticite ústavný súd nemal dôvod mať pochybnosti, konštatuje, že sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom preukázala svoje tvrdenia, že skutočne zaslala elektronicky prostredníctvom mailu kópiu požadovaného dokladu pre účely dovolacieho konania. Predmetný mail bol adresovaný okrem už označenej [REDAKOVANÉ] aj ďalšej pracovníčke okresného súdu [REDAKOVANÉ] (vyššej súdnej úradníčke), pričom z preposlanej správy vyplýva, že tá bola odoslaná 29. mája 2020 o 12.42 h, obsahovala aj prílohu – diplom preukazujúci ukončenie vysokoškolského štúdia druhého stupňa v odbore právo, ako aj identifikáciu konania jeho spisovou značkou. Tento mail bol reakciou na výzvu okresného súdu, pod ktorou je podpísaná menová vyššia súdna úradníčka a za správnosť označená pracovníčka okresného súdu. Vzhľadom na to, že vo výzve je požiadavka, aby bol doklad doručený obratom, nemožno podľa názoru ústavného súdu sťažovateľke vyčítať, že správu aj s dôkazom zasielala elektronicky, ani to, že ho logicky adresovala obom už označeným osobám, a nie podateľni.

14. Vychádzajúc z obsahu vyjadrenia okresného súdu (že okresný súd označeným mailom nedisponuje, pričom označené pracovníčky už nie sú zamestnankyňami okresného súdu a dodatočne

nie je možné vyvrátiť tvrdenia sťažovateľky), ústavný súd konštatuje, že uvedená obrana okresného súdu nevyvracia dôkazom potvrdenú skutočnosť, že k zaslaniu dokladu skutočne došlo.

15. Tieto zistenia ústavného súdu majú vo vzťahu k napadnutému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 252/2015 o dovolaní sťažovateľky, a rovnako aj k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu v dovolacom konaní závažné následky, keďže v konečnom dôsledku ide o zásah do samej podstaty práva na prístup k súdu (right of access to a court), resp. práva na súd (right to a court), teda porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru s účinkami *denegationis iustitiae*.

16. Ústavný súd preto konštatuje, že postupom okresného súdu, konkrétne opomenutím zaslania dôkazu o ukončení vysokoškolského vzdelania druhého stupňa zamestnanca sťažovateľky dovolaciemu súdu, došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky vo forme nezákonného odňatia práva na prístup k súdu, pretože priamym následkom tohto pochybenia bolo odmietnutie dovolania práve z dôvodu údajného nepreukázania riadneho zastúpenia v dovolacom konaní, ktorý v rámci už uvedených zistení ústavného súdu nemôže obstáť.

17. Rovnako, hoci najvyšší súd nepochybil, je nutné konštatovať, že napadnuté uznesenie nemá oporu v skutkovom stave zistenom ústavným súdom. Keďže účinnú nápravu pochybenia, za ktorú nesie zodpovednosť okresný súd, nemožno napraviť inak, ako vyslovením porušenia označených práv sťažovateľky aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu a zrušením napadnutého uznesenia, ústavný súd dospel k záveru o porušení označených práv sťažovateľky postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 252/2015 o dovolaní sťažovateľky a rovnako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu (body 1 výroku nálezu).

18. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

19. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Tiež je viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

20. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Vzhľadom na to, že sťažovateľka si trovy konania neuplatnila, ústavný súd o trovách nerozhodoval.

21. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu